

Agro-ecologie in de praktijk

Op het Proefplatform Agro-ecologie Hansbeke (PPAE Hansbeke) testen ze hoe landbouw nog duurzamer kan, zowel ecologisch als economisch. De interesse bleek groot op de demodag in augustus met 200 deelnemers, waarvan zeventigtal landbouwers.

Nele Lauwers, consultant Nieuwe verdienmodellen Boerenbond en **Sander Van Haver**, innovatieconsulent Bio, Innovatiesteunpunt

Het Proefplatform Agro-ecologie Hansbeke is een samenwerking tussen ILVO, landbouwonderzoeker Alain Peeters (RHEA) en landbouwer Felix de Bousies (PHEA). Op 50 ha genereren ze expertise rond de toepassing van agro-ecologische principes in de praktijk. Onderzoeker Alain Peeters (RHEA): “Bij agro-ecologie vertrek je van de diensten die de natuur levert om daarmee het systeem te doen werken. Belangrijk is om de grond zo weinig mogelijk te verstoren en bedekt te houden, externe inputs te minimaliseren door geschikte teelten/rotaties en de aanleg van ecologische infrastructuur. Tenslotte moet de landbouwer er een inkomen uit halen.” Landbouwer Felix (PHEA) vertaalt dit naar zijn bedrijf: “Onze producten worden grotendeels lokaal afgezet, soms ook verwerkt. Een goede prijs is meer prioritair dan het verhogen van de opbrengst.”

Gewaskeuze in functie van bodemleven

Het is zoeken naar gewassen die het bodemleven, de bodemstructuur en het koolstofgehalte in de bodem bevorderen. Een in het oog springende proef daarbij is een perceel met een mengteelt van kuilmais en klimboon. Extra bemesting is niet nodig omdat de boon stikstof uit de lucht opneemt. Bovendien verschijnt het bonenblad vroeg waardoor dit de onkruiddruk in de rijen verlaagt. Qua voederwaarde lijkt

deze combi niet veel extra eiwit op te leveren, maar de totale massa droge stof ligt wel een stuk hoger dan bij zuivere mais. Bovendien kunnen beide teelten samen geoogst, gehakseld, ingekuild en vervoerd worden. Koen Willekens (ILVO):

“Momenteel onderzoeken we het effect op de bodemkwaliteit en de stikstofbeschikbaarheid in de bodem, wanneer de mengteelt wordt ingelast in een typische melkveerotatie.”

Een andere mengteelt die getest wordt in Hansbeke is brouwergerst-erwt. Deze combinatie haalde een opbrengst van ongeveer 7 ton droge stof per ha. Bedoeling was om de gerst eruit te triëren en te leveren aan

lokale brouwerijen, maar door omstandigheden werd het mengsel uiteindelijk als geheleplantensilage (GPS) geoogst, in te kuilen als veevoeder.

Droogtetolerante grassen (rietzwengkras en kroppaar) worden er getest en vergeleken met Engels raaigras, dit zowel in monocultuur als in mengteelt met rode klaver. Verwacht wordt dat deze grassen beter tegen droogte kunnen omdat ze 1 tot

Onderzoeker Alain Peeters en landbouwer Felix de Bousies (PHEA) geven uitleg over een rotatie met bakgraan en minimale bodembewerking.

© FOTOS: NELE LAUWERS

Compostering op het veld krijgt binnenkort meer mogelijkheden.

Hoe kan landbouw nog duurzamer, zowel ecologisch als economisch?

1,5 meter diep wortelen. Maarten Cromheeke (ILVO): "In de eerste snede brachten ze dit jaar evenveel droge stof op als standaardgrassen. Ze doen het dus ook goed in niet-droge jaren. Verder bleek in deze proef dat het aandeel klaver een stuk hoger ligt dan bij Engels raaigras. Dit valt te verklaren omdat de doogtetolerante grassen iets trager opkomen zodat de rode klaver meer kans krijgt."

Zaaien zonder ploegen

Landbouwer Felix is positief over de resultaten van een perceel met rechtstreekse inzaai: "Ik heb een mooie opbrengst en tegelijk zijn mijn kosten lager." Bij minimale (of gereduceerde) grondbewerking ga je de intensiteit, frequentie en diepte van de bewerkingen beperken. Daarvoor bestaan

aangepaste machines zoals de Treffler-precisiecultivator die oppervlakkig de graszode scheurt. Of de Horsch-zaaimachine met ingebouwde schijveneg voor directzaai rechtstreeks in de stoppel en zelfs in een mulchlaag van een neergelegde groenbedekker. Ecoploegen houden dan weer het midden tussen klassiek ploegen en het werken met de hierboven vermelde werktuigen. De bewerking is ondiep (zelfs minder dan 10 cm) en de trekker rijdt niet door de voor waardoor er geen ploegzool ontstaat.

Nieuwe mogelijkheden voor boerderijcompostering

Op het proefplatform ligt compost opgebouwd uit 3 lagen: knotwilg verhakseld, stalmest en natuurmaaisel van het bedrijf en van ANB. Goed nieuws is er voor bedrijven die met andere partners willen samenwerken om compost te maken op het landbouwbedrijf of in het veld. Binnenkort zou dit kunnen binnen een samenwerkingsverband met maximaal drie landbouwnummers. Katrien Van de Wiele (OVAM): "Momenteel werken we de voorwaarden verder uit dat boerderijcompostering zal mogelijk maken tot een volume van 1000 m³."

Mulch tegen droogte

Mulchen als barrière tegen onkruid én tegen vochtverlies uit de bodem werd getest in Hansbeke, met wisselend succes. De proef met de neergelegde groenbedekker liet toe om succesvol rechtstreeks graan te zaaien (zie eerder). In een andere proef remde een mengsel van gras en houtsnippers de groei van het gewas. Koen Willekens (ILVO): "Door de zeer natte zomer is de laag sterk gaan verteren, waardoor stikstof werd onttrokken aan de bodem. Met zuiver gras zou dit minder een probleem kunnen zijn geweest." Ook bleek toepassing na de zaai meer gepast omdat doorzaai de mulchlaag (gras en houtsnippers) niet intact liet. ■

i In dit artikel werd een selectie van de proeven opgenomen. Bekijk de gepresenteerde resultaten meer in detail op www.ppaehansbeke.be > Demodag.

Graanboeren met natuur

Voor het project 'Graanboeren met natuur' zijn INBO en ILVO nog op zoek naar 15 landbouwers, loonwerkers, maalders en bakkers met interesse in agro-ecologische teelt van bakgraan. Met deze groep, aangevuld met natuur- en landbouwonderzoekers, plannen ze samen onderzoek naar bepaalde agro-ecologische praktijken zoals natuurgerichte perceelsranden, gereduceerde bodembewerking, groenbedekkers, boerderijcompost, mengteelten en oude rassen. Anderzijds willen ze te weten komen wat de kosten en baten zijn voor de landbouwer en hoe deze zaken de biodiversiteit versterken. Geïnteresseerden kunnen mailen naar koen.willekens@ilvo.vlaanderen.be of myriam.dumortier@inbo.be.

Living Lab Agro-ecologie en Biologische landbouw

Het living lab is een experimenteerterruimte en ontmoetingsplek waar innovatief onderzoek naar agro-ecologie en biologische landbouw in een levensechte context wordt geplaatst. Meer op www.llaebio.be.